

Технології художньої обробки деревини

вибірковий освітній компонент

Кількість кредитів 4 кредити/120 год ЄКТС

Шифр навчальної дисципліни 014 Середня освіта (Трудове навчання та технології)

Прізвище, ім'я, по батькові викладача **Цісарук Віталій Юрійович**

Науковий ступінь кандидат педагогічних наук

Вчене звання доцент

Посада викладача доцент кафедри інформаційних технологій та методики навчання інформатики

Профайл викладача <https://kogpa.edu.ua/uk/golovna/struktura-akademii/humanitarno-tekhnologichnyi-fakultet/kafedra-informatsiinykh-tekhnologii-ta-metodyky-navchannia-informatyky/tsisaruk-vitalii-yuriiovykh>

E-mail викладача vitaliytsisaruk87@gmail.com

Розклад консультацій Четвер з 14:00 до 17:00

Місце проведення 105 ауд.

Опис дисципліни

Метою навчальної дисципліни є розвиток у студентів художньо-естетичних смаків, творчого ставлення до праці, глибокого розуміння технологічних особливостей створення декоративно-ужиткових виробів з деревини, формування інтегрованих знань, комплексних умінь і навичок художнього деревообробництва.

Програма передбачає оволодіння студентами основними техніками художньої обробки деревини, а також технологіями виготовлення декоративно-ужиткових виробів.

Основними **завданнями** курсу “Технології художньої обробки деревини” є:

- формування у студентів стійкого інтересу до декоративно-ужиткового мистецтва;
- розвиток творчих здібностей та естетичних смаків;
- навчання студентів основних прийомів і технік оздоблення, методики художнього проектування, технологій виготовлення та реставрування пошкоджених декоративно-ужиткових виробів;
- формування у студентів вміння планувати свою роботу, розробляти орнаментальні композиції, правильно підбирати орнаменти і техніки декоративного оздоблення;
- виховання у студентів національної самосвідомості, творчого ставлення до праці, глибокого розуміння впливу народного декоративно-ужиткового мистецтва на розвиток творчої особистості.

У процесі навчання за цією програмою студенти повинні ознайомитися зі методами художнього проектування майбутнього виробу, навчитись розробляти технічну документацію на його виготовлення, орнаментальні композиції, підбирати техніки декорування, виконувати трудові прийоми та операції, проводити кінцеве опорядження виробів з деревини, створювати каталоги й організувати виставки творчих робіт.

Студенти повинні раціонально підходити до нормування часу на виготовлення декоративно-ужиткового виробу, опрацьовувати мистецтвознавчу, наукову та методичну літературу, постійно розвивати творчі здібності та розширювати світогляд.

На заняттях необхідно широко використовувати наочні посібники з декоративно-ужиткового мистецтва, зразки виробів місцевих деревообробних промислів, відомих народних майстрів тощо. Крім цього, доцільно організувати екскурсії в художні і краєзнавчі музеї, на виставки, художньо-промислові підприємства, проводити зустрічі з провідними майстрами народного мистецтва.

Зважаючи на індивідуальні здібності студентів, рівень їхньої підготовки, інтереси, викладач може рекомендувати деяким з них поглиблене вивчення окремого виду художньої обробки деревини в межах цієї програми.

Вивчення курсу “Художня обробка деревини” завершується творчою заліковою роботою – виготовленням художнього проекту та втілення його в матеріалі з подальшим захистом на художній раді. Захист художніх проектів і творчих робіт проводиться на основі ґрунтовного аналізу якості виготовленого декоративно-ужиткового виробу, розроблення технології її виконання, вміння студентом обґрунтувати свій вибір, провести його морфологічний аналіз тощо.

Навчальний контент

Змістовий модуль 1 Технології плоского різьблення

Тема 1. Вступне заняття. Завдання курсу “Художня обробка деревини”. Основні види народних художніх промислів та райони їх побутування. Історія розвитку народних деревообробних промислів і художніх ремесел України. Творчий шлях відомих народних майстрів художньої обробки деревини.

Історичні періоди становлення народних художніх ремесел та їх переростання у деревообробні промисли. Характеристика основних центрів народних деревообробних промислів, особливості їх створення і функціонування. Локальні особливості декоративно-ужиткових виробів з деревини, що виготовляються у різних регіональних центрах народних художніх промислів. Тенденції розвитку народних деревообробних промислів у сучасний період. Життєвий та творчий шлях відомих народних майстрів художньої обробки деревини.

Тема 2. Основні формотворчі і декоративні техніки художньої обробки деревини.

Характеристика основних формотворчих технік у художньому деревообробництві: видовбування, вирізування, виточування, бондарство, столярство, плетіння.

Характеристика основних декоративних технік у художньому деревообробництві: різьблення (плоске – контурне, яворівське, тригранно-виїмчасте; плоско-рельєфне; об'ємне або скульптурне), інкрустація, інтарсія, маркетрі, розпис, випалювання, викладання соломкою. Технологія випалювання по дереву. Пірографія і піротипія.

Тема 3. Робоче місце, інструменти, обладнання, пристосування. Матеріали для виготовлення художніх виробів з дерева. Вимоги безпеки праці і виробничої санітарії.

Характеристика робочого місця різьбяра. Інструменти для різьблення та технологія їх виготовлення. Пристосування для різьблення та технологія їх виготовлення.

Характеристика технологічного обладнання шкільного типу для виготовлення декоративно-ужиткових виробів з дерева.

Вимоги безпечної праці при виготовленні й оздобленні виробів з дерева. Санітарно-гігієнічні норми у навчально-виробничій майстерні. Правила пожежної безпеки.

Тема 4. Технологія оздоблення декоративно-ужиткових виробів з дерева контурним різьбленням.

Елементи і мотиви контурного різьблення. Підготовка поверхні (шліфування, тонування, лакування) та виконання елементів і мотивів (ільчастого письма, штрихів, кутиків, сіточок, лунок та ін.) на „тренувальних дощечках”. Створення простих орнаментальних композицій з елементів і мотивів контурного різьблення.

Тема 5. Технологія оздоблення декоративно-ужиткових виробів з дерева яворівським різьбленням.

Елементи і мотиви яворівського різьблення. Підготовка поверхні (шліфування, тонування, лакування, полірування) та виконання елементів (крапок, сіточок, підківок, півмісяця, кривульок, пшеничок, гілочок, травички та ін.) на „тренувальних дощечках”. Створення простих орнаментальних композицій з елементів і мотивів яворівського різьблення.

Тема 6. Технологія оздоблення декоративно-ужиткових виробів з дерева тригранно-виїмчастим різьбленням.

Елементи і мотиви тригранно-виїмчастого різьблення. Підготовка поверхні (шліфування, лакування, полірування) та виконання елементів (зубчиків, моршінок, кривульок, ширинок, дужок, плайків, парканців, жолобків, розеток та ін.) на „тренувальних дощечках”. Створення простих орнаментальних композицій з елементів і мотивів тригранно-виїмчастого різьблення. Проектування і виготовлення виробів, оздоблених тригранно-виїмчастим різьбленням.

Змістовий модуль 2 Технології рельєфного різьблення

Тема 7. Прорізне різьблення.

Основні поняття про рельєфне ажурно-прорізне різьблення. Технологічний процес прорізного різьблення. Матеріали, інструменти та допоміжні пристрої. Можливості застосування ручних електроінструментів (зокрема електролобзика і електрофрезера) при виконанні прорізного різьблення. Прийоми роботи. Правила безпеки праці.

Тема 8. Рельєфне різьблення.

Основні поняття про рельєфне різьблення. Технологічний процес рельєфного різьблення. Матеріали, інструменти та допоміжні пристрої. Можливості застосування ручних електроінструментів при виконанні рельєфного різьблення. Прийоми різьблення. Правила безпеки праці.

Тема 9. Проектування і виготовлення залікового виробу.

1. Організаційно-підготовчий етап. Розробка технічного завдання (вибір і затвердження теми). Виконання клаузул. Художньо-конструкторський етап. Розробка ескіз-ідеї. Розробка завершального ескізу проекту. Технологічний етап. Робоче проектування. Реалізація проекту в матеріалі. Захист проекту та декоративно-ужиткового виробу в матеріалі.

Політика оцінювання

- Політика щодо дедлайнів та перескладання: Перескладання тем / модулів відбувається під час проведення консультацій керівником курсу.
- Політика щодо академічної доброчесності: Списування та копіювання під час лабораторних заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні

пристрої дозволяється використовувати лише під час підготовки практичних завдань в процесі заняття.

- Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Оцінювання захисту лабораторних робіт.

- Кількість балів «10»: студент вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, повністю виконує завдання до лабораторної роботи, вміє самостійно здобувати знання, самостійно знаходить необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння, переконливо аргументує відповіді, не допускає помилок викладаючи теоретичний матеріал дає цілком свідомі, правильні й повні відповіді на поставлені основні і додаткові запитання, правильно й точно формулює означення і правила; на вимогу викладача обгрунтовано ілюструє якість із положень або правил.

Кількість балів «9»: студент вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, з окремими недоліками виконує технологічні операції, але глибоко й свідомо розуміє матеріал і самостійно виправляє допущені помилки (після зауважень викладача), вміє самостійно здобувати знання, самостійно знаходить необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання.

Кількість балів «8»: студент володіє вивченим обсягом матеріалу, вміє узагальнювати, систематизувати інформацію; правильно виконує технологічні операції, відповідає на питання, але є незначні помилки.

Кількість балів «7»: студент відтворює понад 70% теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних правил і технології основних елементів меблевих виробів, поданих у завданнях до лабораторної роботи; може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є суттєві.

Кількість балів «6»: студент відтворює понад 60% теоретичного матеріалу на репродуктивному рівні, має середній рівень оволодіння матеріалом; з значними помилками виконує технологічні операції, деякі з них після детальної повторної інструкції викладача, виправляє помилки, серед яких є значна кількість суттєвих.

Кількість балів «5»: студент відтворює 34-59% навчального матеріалу; виявляє знання і розуміння основних положень, але допускає значні помилки при виконанні завдань лабораторної роботи.

Кількість балів «4»: студент відтворює 25% навчального матеріалу, має низький рівень підготовки, дає відповіді не на всі питання, допускає значні помилки при виконанні практичного завдання.

Кількість балів «3»: студент має низький рівень засвоєння знань, на питання відповідає фрагментарно, допускає значні помилки при виконанні практичного завдання.

Кількість балів «2»: має низький рівень, відтворює менше 15% навчального матеріалу, не може виконати практичне завдання.

Кількість балів «1»: студент має низький рівень, відтворює менше 5% навчального матеріалу, не може виконати практичне завдання.

Кількість балів «0»: відсутність будь-яких знань, або відсутність студента на занятті.

За кожне заняття лабораторної роботи (2 год.), включно з завданнями для самостійної роботи, студент отримує максимум 10 балів, (загалом 2400). Загальна оцінка за лабораторні роботи визначається за формулою:

$$\sum(\text{лаб.тах}) = 3M1 (14*10) + 3M2 (10*10)/3 = 80 \text{ балів}$$

Захист ІНДЗ (залікового виробу) = 20 балів тобто в загальному 100 балів за дисципліну

13. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання та самостійна робота		ІНДЗ	Су ма
З.м.2	З.м.3		
Л1-Л14	Л15-Л24		
140	100		
240/3=80		20	100

Л1, Л2 ... Л124 – теми лабораторних робіт.

Інформаційне забезпечення

1. Навчально-методичний комплекс на платформі Moodle URL: <https://tm3.kisil.pp.ua/course/view.php?id=948>

2. Рекомендована література

Основна:

1. Антонович Є.А. Декоративно-прикладне мистецтво : навч. посіб. / Є.А. Антонович, Р.В. Захарчук-Чугай, М.Є. Станкевич. Львів : Світ, 1993. 272 с. : іл., табл.
2. Бойчук В.М. Навчання учнів професійно-технічних навчальних закладів різьбленню деревини: навч. посіб. Вінниця: ВАТ „Ландо Лтд”, 2007.– 248 с., іл.
3. Гнатюк М.В. Художні вироби з дерева в інтер'єрі народного житла Українських Карпат і Прикарпаття ХІХ – першої половини ХХ ст. (Історія. Типологія. Художні особливості): дис... канд. мистецтвознавства: 17.00.06. Львів, 2000. 170 с.
4. Гушулей Й.М. Основи деревообробки : навч. посіб. для уч. 8 класу серед. загальноосвіт. шк.. Т. : Підручники і посібники, 2000. 88 с.: іл.
5. Технологія деревообробного ремесла: навчальний посібник . Л. В. Оршанський, М. С. Курач, В. Ю. Цісарук, В. Є. Ясеницький; за заг. ред. Л. В. Оршанського. Тернопіль: ТзОВ „Тернограф”, 2012. 500 с.; іл.
6. Цісарук В.Ю. Технології художньої обробки деревини та методика їх навчання: навчальний посібник. Кременець : [б.в.], 2019. 88 с.

Додаткова література

7. Коргун М.В. Моя техніка різьби і точіння. Полтава: Криниця, 1998. 66 с.
8. Оршанський Л. В. Основи гуцульського художнього деревообробництва : навч. посіб. / Л.В. Оршанський, П.В. Андріюк. Косів : Писаний Камінь, 2002. 236 с. : іл.
9. Оршанський Л.В. Технологія художньої обробки деревини : навч. посіб. для студ. / Л.В. Оршанський, Р.Ф. Криванчик. Дрогобич : Коло, 2001. 228 с.
10. Оршанський Л.В. Українське художнє деревообробництво: історія і перспективи. *Художні ремесла в школі : навч.-метод. посіб. [для студ.]*. Дрогобич : РВВ ДДПУ, 2007. С. 3 – 37.

Інформаційні ресурси

1. <https://www.derevo.info/> інформаційний портал деревообробної галузі
2. <https://naurok.com.ua/> - Онлайн- проект для вчителів